

Kategorie rovnosti, zakotvená v čl. 1 Listiny základních práv a svobod, náleží k těm základním lidským právům, jež svou povahou jsou sociálními hodnotami konstituujícími hodnotový řád společnosti. V sociálním procesu plní tyto hodnoty funkci spíše jen ideálně typických kategorií vyjadřujících cílové představy, jež se nemohou zcela krýt se sociální realitou a lze je dosahovat jen aproximativním způsobem. Rovnost by se tedy mohla stát univerzálním, každého sociálního tvaru a jevu se dotýkajícím, principem teprve v cíli společenského a historického vývoje, v rámci tohoto vývoje lze však na její důsledné dodržování apelovat jen v určitých mezích. Neexistuje žádný recept na určení, co všechno by mělo být rovné, egalitářský univerzalismus by však nutně vyvolal hluboce nefunkční sociální účinky. Každá rovnost ve společenském dění může proto být jen rovností "na pochodu", vývojovým tvarem, jehož nepřetržité oscilování v oblasti kontinua napětí mezi úsilím o totální rovnost a úsilím o totální nerovnost substituuje vlastní cílovou představu. Rovnost může se tedy krýt s realitou jen v určitých základních datech, jinak vzhledem k tendencím jejího extenzivního a intenzivního nárůstu se úsilí o její etablování může ocitnout na hranici, kterou lze překročit jen za cenu porušení např. svobody. Jako jedna ze základních podmínek sociálního a historického procesu je tak rovnost uváděna zcela konsekventně do vztahů se svobodou, s níž se vzájemně podmiňuje a ocitá na bázi jak vzájemné podpory, tak i konfliktu. Tak jako krajně egalitářské požadavky ohrožují samu podstatu svobody, děje se tak i opačně. Jako neadekvátní jeví se proto evidence vtěsnat každé úsilí o dosažení rovnosti do rámce etablování základních lidských práv, jež svou povahou přecházejí nad "politikou každodennosti". To proto také znamená, že nerovnost v sociálních vztazích, má-li se dotknout základních lidských práv, musí dosáhnout intenzity, zpochybňující, alespoň v určitém směru, již samu podstatu rovnosti. Tak se zpravidla děje tehdy, je-li s porušením rovnosti spojeno i porušení jiného základního práva, např. práva vlastnit majetek podle čl. 11 Listiny základních práv a svobod, některého z politických práv podle čl. 17 a násl. Listiny, práv národnostních a etnických menšin podle čl. 24 a násl. Listiny apod. Zatímco totiž svoboda je obsahově dána přímo podstatou jednotlivce, vyžaduje rovnost zpravidla "mezičlanky", relaci k jiné sociální hodnotě.

Ústavní soud České republiky

rozhodl dne 7. června 1995 v plénu o návrhu prezidenta republiky na zrušení § 34 zákona České národní rady č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění zákonů č. 164/1993 Sb. a č. 275/1994 Sb., za účasti Parlamentu České republiky, t a k t o:

Návrh se z a m í t á.

O d ů v o d n ě n í

Dne 20. ledna 1995 Ústavní soud obdržel návrh prezidenta republiky na zrušení ustanovení § 34 zákona České národní rady č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění zákonů č. 164/1993 Sb. a č. 275/1994 Sb., pro rozpor s čl. 1 Listiny základních práv a svobod vyhlášené předsednictvem České národní rady pod č. 2/1993 Sb. jako součást ústavního pořádku České republiky a s čl. 1 Ústavy České republiky.

Navrhovatel uvedl, že zákon č. 360/1992 Sb. zavedl s účinností od 7.7. 1992 jako zvláštní podmínku pro provozování vymezených činností ve výstavbě získání autorizace v příslušném oboru. Ověření způsobilosti autorizací zákon ukládá fyzickým osobám, chtějí-li vykonávat vybrané odborné činnosti ve výstavbě. Právnícké a fyzické osoby podnikající podle obchodního zákoníku mohou vykonávat vybrané činnosti ve výstavbě též pouze tehdy, zajišťují-li jejich výkon autorizovanými osobami (zaměstnanci). Podmínkou pro získání autorizace jsou: občanství ČR a trvalý pobyt v ČR, plná způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost, vysokoškolské vzdělání v příslušném oboru, odborná praxe v předepsané délce, úspěšné složení zkoušky odborné způsobilosti a složení předepsané slibu.

Zákon v § 10 a 11 zároveň stanovil podmínky zániku, odejmutí a pozastavení autorizace; v § 12 až 16 autorizovaným osobám ukládá povinnosti, mezi něž patří i povinnost uzavřít pojištění z odpovědnosti za škody způsobené výkonem této činnosti (§ 16) a povinnost podrobit se disciplinární odpovědnosti a disciplinárnímu řízení (§ 20 až 22) při porušení povinností stanovených v tomto zákoně.

Ustanovení § 34 , ve znění zákonů č. 164/1993 Sb. a č. 275/1994 Sb. , umožňuje osobám vlastnicím oprávnění k projektové činnosti nebo osvědčení zvláštní způsobilosti k výkonu činnosti ve výstavbě, vydaných na základě předpisů platných před účinností zákona č. 360/1992 Sb. , tj. před 7.7.1992, vykonávat vybrané činnosti podle tohoto zákona. Pro získání oprávnění nebo osvědčení podle předchozí úpravy (zák.č. 50/1976 Sb. , o územním plánování a stavebním řádu, ve znění zák. č. 103/1990 Sb. a zák. č. 262/1992 Sb. , vyhl. FMTIR č. 8/1983 Sb. , o zvláštní způsobilosti k některým činnostem ve výstavbě, ve znění vyhl.č. 73/1987 Sb. , vyhl. SKVTIR č. 186/1990 Sb. , o oprávnění k projektové činnosti) a pro výkon těchto profesí platily podstatně jiné, méně náročné podmínky, než byly zavedeny zákonem č. 360/1992 Sb. Zákonodárce proto v původním § 34 tohoto zákona stanovil platnost dřívějších oprávnění pouze na určitou -přechodnou- dobu, a to do 1 roku od účinnosti zákona (tj. do 7.7.1993), kterou pak prodloužil zákonem č. 164/1993 Sb. do 31.12.1994.

Smyslem této přechodné úpravy bylo, aby po stanovenou dobu občané žádající o autorizaci měli možnost splnit podmínky zákona a předložit požadované náležitosti, a příslušné komory, které zákon teprve ustavil, mohly organizačně zabezpečit nová oprávnění o způsobilosti k výkonu v určených stavebních oborech a činnostech.

Tento záměr přechodného opatření je patrný i z dosud platného čl. II zákona č. 262/1992 Sb. , kterým se mění a doplňuje stavební řád, podle něhož právnícké a fyzické osoby podnikající v oboru stavebnictví nemohou po uplynutí stanovené lhůty vybrané činnosti ve výstavbě zajišťovat, nemají-li předepsaný průkaz odborné způsobilosti - autorizaci.

Náročnější požadavky na výkon povolání ve vybraných profesích ve stavebnictví promítnuté v celém zákoně č. 360/1992 Sb. jsou odůvodněné veřejným zájmem ochrany třetích osob, např. pokud jde o bezpečnost staveb, povinné zákonné pojištění apod. Prozatím nebyly zákonodárcem změněny a platí pro všechny občany.

Poslední úpravou zákona č. 360/1992 Sb. zákonem č. 275/1994 Sb. však byla z § 34 vypuštěna lhůta "pouze do 31.12.1994" a tak v rozporu s původním záměrem zákonodárce se přechodné opatření zákona stalo trvalou součástí zákonné úpravy.

V důsledku takové právní úpravy se tak určitému okruhu osob umožnilo na neomezenou dobu vykonávat kvalifikovanou stavební a projektovou činnost, na které je významný veřejný zájem, bez předepsané autorizace.

Navrhovatel posuzoval, nakolik je tato právní situace v souladu s ústavní zásadou rovnosti v právech vyjádřenou v čl. 1 Listiny základních práv a svobod , která je pojímána jako relativní právní rovnost subjektů a která vyžaduje, aby bylo uplatňováno stejné právo za stejných faktických poměrů. V tomto směru navrhovatel vycházel z rozhodnutí č. 11/1992 Sbírky usnesení a nálezů Ústavního soudu ČSFR, jehož se i Ústavní soud České republiky dovolává, např. ve svých nálezech

č. 3 a 9 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu ČR, svazek č. 1. Z této zásady plyne, že neodůvodněné rozdíly, které tuto zásadu porušují, je třeba považovat za protiústavní.

Zákonodárce napadeným § 34 zák. č. 360/1992 Sb. , ve znění pozdějších předpisů, zavedl dva různé režimy podmínek pro výkon jednoho povolání, přičemž neměl pro to racionální ani objektivní důvody. Důvod, který byl vyjádřený v důvodové zprávě k zákonu č. 275/1994 Sb. , že "tato problematika bude upravena novou zákonnou úpravou v návaznosti na novelu stavebního řádu ", nelze akceptovat. Navrhovatel zákona se nemůže zavazovat k tomu, co v budoucnosti přijme nebo nepřijme Parlament.

Navrhovatel v napadeném ustanovení shledává i porušení čl. 1 Ústavy ČR , podle něhož je Česká republika právní stát založený i na úctě k právu.

Jedním z principů právního státu je princip právní jistoty, který je určující pro každý demokratický právní stát (viz náleží č. 15/93 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu ČR). Tím, že zákonodárce provedl pouze změnu § 34 , z přechodného opatření učinil stav trvalý, přičemž toto nepromítl i do ostatních navazujících ustanovení zákona řešících práva a povinnosti autorizovaných osob (tj. co by z nové právní úpravy autorizace se mělo vztahovat na osoby, kterým bylo uděleno oprávnění nebo osvědčení k výkonu činností ve výstavbě podle starých předpisů, např. povinné pojištění, disciplinární odpovědnost), porušil princip právní jistoty tak, jak má na mysli citovaný čl. 1 Ústavy Parlament České republiky jako účastník řízení ve svém vyjádření, které podepsal předseda Poslanecké sněmovny , uvedl, že zákonodárny sbor jednal v přesvědčení, že zákon je v souladu s Ústavou a právním řádem České republiky a že je nyní na Ústavním soudu, aby v souvislosti s návrhem prezidenta republiky posoudil ústavnost tohoto zákona a vydal příslušné rozhodnutí. Vyslovil přesvědčení, že napadenou právní úpravou, jejímž smyslem je ponechat různé druhy oprávnění až do doby, kdy bude věc komplexně řešena novým zákonem, nedošlo k porušení principu rovnosti, protože je na vůli zákonodárce, zda předchozí získaná oprávnění prohlásí dříve či později za oprávnění rovnocenná oprávněním získaným podle pozdějšího zákona či nikoliv.

Ústavní soud zjistil ze Sbírký zákonů, že pod č. 360/1992 Sb. byl vyhlášen zákon České národní rady ze dne 7. května 1992 o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě. Podle § 34 osoby, kterým bylo uděleno oprávnění k projektové činnosti nebo osvědčení zvláštní způsobilosti k výkonu činností ve výstavbě podle dosavadních předpisů (zákon č. 50/1976 Sb. ve znění zákona č. 103/1990 Sb. , a zákona č. 262/1992 Sb. , vyhláška FMTIR č. 8/1983 Sb. , o zvláštní způsobilosti k některým činnostem ve výstavbě, ve znění vyhlášky č. 73/1987 Sb. a vyhláška SKVTIR č. 186/1990 Sb. , o oprávnění k projektové činnosti), mohou vykonávat vybrané činnosti podle tohoto zákona pouze do jednoho roku ode dne účinnosti tohoto zákona. Zákon nabyl účinnosti dne 7. července 1992. Ještě před uplynutím roční lhůty dne 20. května 1993 však přijal Parlament České republiky zákon č. 164/1993 Sb. , kterým se mění a doplňuje zákon ČNR č. 360/1992 Sb. V čl. I bodu 2 této novely bylo stanoveno, že v § 34 se slova "pouze do jednoho roku ode dne účinnosti tohoto zákona" nahrazují slovy "pouze do 31. prosince 1994". Legislativní vývoj této právní úpravy byl dovršen zákonem Parlamentu České republiky z 28. prosince 1994 č. 275/1994 Sb. , kterým byl § 34 zákona ČNR č. 360/1992 Sb. , ve znění zákona č. 164/1993 Sb. , změněn tak, že slova "pouze do 31. prosince 1994" se vypouštějí.

Také ze Sbírký zákonů, jakož i ze sdělení předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, sněmovního tisku č. 1299 a těsnopisecké zprávy o 25. schůzi Poslanecké sněmovny Ústavní soud dále zjistil, že Poslanecká sněmovna projednávala druhou novelu zákona na základě zákonodárny iniciativy poslance M. V. a dalších 12 poslanců. Předkladatelé v důvodové zprávě uvedli, že zákonem ČNR č. 360/1992 Sb. byly mimo jiné zřízeny Česká komora architektů a Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, jimž bylo svěřeno udělovat na podkladě písemných žádostí a za podmínek stanovených zákonem autorizaci, kterou zákon definuje jako oprávnění fyzických osob k výkonu odborných činností ve výstavbě a současně jako zvláštní podmínku provozování živnosti. Přechodné ustanovení § 34 připustilo, aby výjimkou z této zásady

mohly vybrané činnosti podle zákona vykonávat i osoby, kterým bylo uděleno oprávnění k projektové činnosti nebo osvědčení zvláštní způsobilosti k výkonu činností ve výstavbě podle dosavadních předpisů i bez autorizace, avšak pouze do 7. května (správně července) 1993 a později do 31. prosince 1994. Navrhovanou novelou se předpokládá zrušit toto omezení úplně s tím, že tato problematika bude upravena novou zákonnou normou v návaznosti na novelu stavebního zákona . Předlohou zákona se zabývaly hospodářský výbor, výbor pro veřejnou správu, regionální rozvoj a životní prostředí a výbor pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu a všechny tři výbory doporučily její schválení (sněmovní tisk 1364). Na schůzi Poslanecké sněmovny předlohu novely zákona č. 360/1992 Sb. , ve znění zákona č. 164/1993 Sb. , odůvodnil poslanec J.U., který závěr důvodové zprávy rozvedl tak, že původní časové omezení vycházelo z předpokladu, že během roku 1994 dojde ke komplexní zákonné úpravě profesních komor, což se však nestalo, neboť nebyly přijaty novely ani stavebního zákona a živnostenského zákona , ani např. zákona o vysokých školách , a proto bude lepší časový limit, platnosti oprávnění k projektové činnosti a osvědčení zvláštní způsobilosti k výkonu činností ve výstavbě prozatím úplně zrušit do doby, kdy nový a lepší zákon bude schopen tuto záležitost lépe vyřešit. Schůze Poslanecké sněmovny dne 8. prosince 1994 bylo přítomno 117 poslanců, z nichž 110 poslanců hlasovalo pro, 1 poslanec hlasoval proti, 3 poslanci se hlasování zdrželi a 3 poslanci nehlasovali. Poslanecká sněmovna setrvala na zákonu dne 27. prosince 1994 po jeho vrácení prezidentem republiky, a to rovněž potřebným zvýšeným kvórem. Tuto skutečnost deklarovala usnesením vyhlášeným pod č. 276/1994 Sb. Zákon byl podepsán příslušnými ústavními činiteli a byl řádně vyhlášen.

Ústavní soud tedy zjistil, jak mu to ukládá § 68 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb. , o Ústavním soudu, že napadený zákon byl přijat a vydán v mezích Ústavou stanovené kompetence a ústavně předepsaným způsobem.

Potom, také podle § 68 odst. 2 zák. č. 182/1993 Sb. , Ústavní soud posuzoval obsah § 34 zákona č. 360/1992 Sb. , ve znění zákonů č. 164/1993 Sb. a č. 275/1994 Sb. , jehož zrušení navrhl prezident republiky podle čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy a § 64 odst. 1 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb. , z hlediska jeho souladu s ústavními zákony a mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy.

Kategorie rovnosti, zakotvená v článku 1 Listiny základních práv a svobod , jehož porušení je navrhovatelem zákona vytýkáno, náleží k těm základním lidským právům, jež svou povahou jsou sociálními hodnotami konstituujícími hodnotový řád společnosti. V sociálním procesu plní tyto hodnoty funkci spíše jen ideálně typických kategorií vyjadřujících cílové představy, jež se nemohou zcela krýt se sociální realitou a lze je dosahovat jen aproximativním způsobem. Rovnost by se tedy mohla stát univerzálním, každého sociálního tvaru a jevu se dotýkajícím, principem teprve v cíli společenského a historického vývoje, v rámci tohoto vývoje lze však na její důsledné dodržování apelovat jen v určitých mezích. Neexistuje žádný recept na určení, co všechno by mělo být rovné, sotva však lze, podle názoru Ústavního soudu, mít pochybnosti o tom, že egalitářský univerzalizmus by nutně vyvolal hluboce nefunkční sociální účinky. Každá rovnost ve společenském dění může proto být jen rovností "na pochodu", vývojovým tvarem, jehož nepřetržité oscilování v oblasti kontinua napětí mezi úsilím o totální rovnost a úsilím o totální nerovnost substituuje vlastní cílovou představu. Rovnost může se tedy krýt s realitou jen v určitých základních datech, jinak vzhledem k tendencím jejího extenzivního a intenzivního nárůstu se úsilí o její etablování může ocitnout na hranici, kterou lze překročit jen za cenu porušení např. svobody. Jako jedna ze základních podmínek sociálního a historického procesu je tak rovnost uváděna zcela konsekventně do vztahu se svobodou, s níž se vzájemně podmiňuje a ocitá na bázi jak vzájemné podpory, tak i konfliktu. Tak jako krajně egalitářské požadavky ohrožují samu podstatu svobody, děje se tak i opačně. Ze všech těchto důvodů jeví se proto Ústavnímu soudu jako neadekvátní tendence vtěsnat každé úsilí o dosažení rovnosti do rámce etablování základních lidských práv, jež svou povahou přecházejí nad "politiku každodennosti". To proto také znamená, že nerovnost v sociálních vztazích, má-li se dotknout základních lidských práv, musí dosáhnout intenzity, zpochybňující, alespoň v určitém směru, již samu podstatu rovnosti. Tak se zpravidla děje tehdy, je-li s porušením rovnosti spojeno i porušení jiného základního práva, např. práva vlastnit majetek

podle čl. 11 Listiny základních práv a svobod , některého z politických práv podle čl. 17 a násl. Listiny základních práv a svobod , práv národnostních a etnických menšin podle čl. 24 a násl. Listiny základních práv a svobod apod. Zatímco totiž svoboda je obsahově dána přímo podstatou jednotlivce, vyžaduje rovnost zpravidla "mezičlanky", relaci k jiné sociální hodnotě. Jak by mělo vyplynout z dále uvedených důvodů tohoto rozhodnutí, postrádá v projednávané věci návrhatelem vytýkané porušení principů rovnosti právě tento její vztah k jiným základním právům, a tím i intenzitu posunující je do roviny základních lidských práv.

Odůvodnění návrhu na zrušení § 34 zák. č. 360/1992 Sb. , ve znění pozdějších předpisů, lze shrnout do tvrzení, že zákonodárce zavedl dva různé režimy pro výkon jednoho povolání, přičemž pro to neměl racionální ani objektivní důvody. V napadeném ustanovení návrhatel shledává porušení čl. 1 Ústavy , podle něhož je Česká republika svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana. Jedním z principů právního státu je dle stanoviska návrhatele i princip právní jistoty, který byl údajně porušen mj. tím, že § 34 cit. zák. z přechodného opatření učinil stav trvalý. Jde o to, že zákonodárce stanovil, že osoby, kterým bylo uděleno oprávnění k projektové činnosti nebo osvědčení zvláštní způsobilosti k výkonu činností ve výstavbě podle dosavadních předpisů, mohou vykonávat vybrané činnosti dle tohoto zákona.

Bylo proto třeba se především zabývat podstatou dosavadního právního stavu, který upravuje platný stavební zákon (zák. č. 50/1976 Sb. , ve znění zák. č. 103/1990 a zák. č. 262/1992 Sb.) a prováděcí předpisy vydané k jeho provedení (zejm. vyhláška č. 8/1983 Sb. , o zvláštní způsobilosti k některým činnostem ve výstavbě, ve znění vyhlášky č. 73/1987 Sb. a vyhláška č. 186/1990 Sb. o oprávnění k projektové činnosti). Stavební zákon stanoví základní podmínky zvláštní způsobilosti k některým činnostem ve výstavbě (§ 45 a násl.). Podrobnější úpravu obsahují uvedené prováděcí předpisy.

Ve smyslu těchto předpisů se "zvláštní způsobilost" (jakožto souhrn teoretických vědomostí, praktických zkušeností a dovedností nabytých k řádnému výkonu vybraných činností majících rozhodující význam pro ochranu zájmů společnosti a souvisejících s přípravou, projektováním, povolováním, prováděním a kolaudováním staveb) ověřuje zkouškou. Podle § 6 odst. 1 vyhl.č. 8/1983 Sb. , ve znění vyhl.č. 73/1987 Sb. , je podstata v tom, že ústřední orgány státní správy stanoví zkušební řády, věcné náplně zkoušek a působnost zkušebních komisí. Podle § 12 odst. 1 , 2 ústřední orgány státní správy jsou povinny nejméně jednou za 5 let zabezpečit doplňkové školení držitelů průkazů, přičemž držitelé jsou povinni podrobit se písemnému testu nebo jiné formě ověření poznatků z doplňkového školení. Pokud držitel průkazu nevykonává po dobu delší než 5 let pracovní činnost, pro kterou byl průkaz vystaven, může dále tuto činnost vykonávat jen po předchozím absolvování doplňkového školení. Podle § 13 zjistí-li orgán státního stavebního dohledu, že pracovníci, kteří mají průkaz zvláštní způsobilosti, svojí činností opakovaně porušují zájmy společnosti při výstavbě, dá příslušnému orgánu státní správy podnět k přezkoumání zvláštní způsobilosti. Rovněž jsou v § 14 upraveny podmínky odejmutí průkazu.

Bližší podmínky pro postup při udělování oprávnění a zvláštní způsobilost upravuje vyhl.č. 186/1990 Sb. , o oprávnění k projektové činnosti. Stanoví mj. podmínky vzdělání a praxe, které je nutno osvědčit při přihlášce ke zkoušce. Na tuto vyhlášku se pak odvolává příloha č. 2 živnostenského zákona (zák. č. 455/1991 Sb. , ve znění pozdějších předpisů), která pod nadpisem vázané živnosti -skupina 213 stavebnictví- pod oborem projektová činnost v investiční výstavbě určuje jako průkaz způsobilosti pro výkon této živnosti "oprávnění k projektové činnosti (průkaz zvláštní způsobilosti)" dle § 2 a 5 vyhl. č. 186/1990 Sb.

Živnostenský zákon dále stanoví všeobecné a zvláštní podmínky provozování živnosti, rozsah živnostenského oprávnění, povinnosti podnikatele, jakož i podmínky zrušení živnostenského oprávnění. Současně stanoví pokuty za porušení živnostenského zákona . V daném případě je tedy živnostenským zákonem konkretizováno ustanovení čl. 26 odst. 1 , 2 Listiny základních práv a svobod , podle něhož má každý v mezích zákona právo podnikat. K tomu je vhodné poznamenat, že v právním řádu lze nalézt četné právní úpravy, které vycházejí z principu nabytých práv a ten, kdo složil různé zkoušky opravňující k výkonu povolání podle starých norem, může je vykonávat, i

když nové předpisy stanoví do budoucna jiné předpoklady. Je tedy obvyklé, že zkoušky vykonané podle starých předpisů platí i po vydání nových předpisů (což platí dokonce i pro různé přiznané tituly, např. v oblasti vysokého školství a vědeckých hodností). Zákonodárce i v těchto případech vychází z principu právní jistoty a důvěry v právo. Konkrétní případy jsou pak řešeny v přechodných a závěrečných ustanoveních příslušných zákonů.

S ohledem na výše uvedené lze konstatovat, že osoby podnikající dle uvedených předpisů, podnikají v souladu se zákonem na základě řádně nabytých práv (a to mj. v důvěře v živnostenský zákon a předpisy navazující), které lze odejmout nebo omezit jen na základě zákona, jehož obsah a vydání je v pravomoci moci zákonodárné, tedy Parlamentu a jako takové odráží jeho legitimní politickou vůli.

Pokud se tedy zákonodárce rozhodl upravit do budoucna výkon povolání autorizovaných architektů a výkon povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, nemění to nic samo o sobě na právním postavení těch, kteří podnikají na základě dosavadních předpisů. Je ovšem věcí politické vůle Parlamentu, jak upraví výkon určitých povolání případně živností, které jsou prováděny podle dosavadních předpisů. V daném případě se to stalo tak, že dosavadní oprávnění zůstávají dle zákona v platnosti. Jak výše naznačeno, není to v právním řádu věcí neobvyklou, neboť zákonodárce tak často postupuje mj. v zájmu zajištění důvěry v nabytá práva, právní jistoty a stability právního postavení. V daném případě je patrný jistý legislativní posun ve vůli Parlamentu, pokud jde o text § 34 cit. zák. To je ovšem v našem dynamickém právním řádu dosti časté. Skutečnost, že § 34 cit. zák. prošel určitým legislativním vývojovým procesem, nezakládá podle názoru Ústavního soudu jeho protiústavnost, neboť představuje současnou legitimní politickou vůli Parlamentu vyjádřenou formou zákona.

Pokud jde tedy o namítané porušení rovnosti v právech, dospěl na základě výše uvedených skutečností a úvah Ústavní soud k závěru, že v daném případě nedošlo k porušení Ústavy. Parlament ve snaze o zachování nabytých práv rozhodl tak, že po zvážení situace ponechal dosavadní oprávnění v platnosti. Jako každý zákon, i tento platí do doby případného jiného pozdějšího legislativního řešení. Pokud jde o princip rovnosti, je již ze stanoviska bývalého ÚS ČSFR uveřejněného pod č. 11 Sbírky usnesení a nálezů z roku 1992 zřejmo, že u principu rovnosti jde o rovnost relativní a speciální normy mohou stanovit pro určité obory zvláštní kritéria. V daném případě při hodnocení váhy právní jistoty, stability a ochrany nabytých práv (které představují též veřejné hodnoty), rozhodl Parlament v přechodných ustanoveních ponechat dosavadní oprávnění v platnosti. Podle názoru Ústavního soudu to v tomto konkrétním případě nelze považovat za porušení principu rovnosti, které by odůvodňovalo zrušení zákona pro jeho rozpor s Ústavou.

Po posouzení návrhu Ústavní soud učinil závěr, že namítané porušení čl. 1 Ústavy, podle něž je Česká republika svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana, pod kterýžto pojem navrhovatel podřazuje i princip právní jistoty a článku 1 věty první Listiny základních práv a svobod, podle něž lidé jsou svobodní a rovni v důstojnosti i v právech, představuje v daném případě obecné tvrzení, které v souvislosti s uvedeným rozbořením právního stavu neodůvodňuje závěr o protiústavnosti § 34 zák. č. 360/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Stejně tak Ústavní soud zjistil, že napadené ustanovení zákona není v rozporu ani s jinými ústavními zákony nebo mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy, a proto návrh zamítl podle § 70 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu.

P o u č e n í : Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 7. června 1995

Odlišné stanovisko

soudců Ústavního soudu České republiky JUDr. P.H., JUDr. I. J., JUDr. V. J., JUDr. Z.K., JUDr. P.V.

a JUDr. E. Z., podané podle § 14 zákona č. 182/1993 Sb. k nálezu Ústavního soudu České republiky ve věci návrhu prezidenta České republiky na zrušení ustanovení § 34 zákona č. 360/1992 Sb. , o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění zákonů č. 164/1993 Sb. a č. 275/1994 Sb.

Odlišné stanovisko, podané k výroku nálezu, jímž se zamítá návrh prezidenta České republiky na zrušení ustanovení § 34 zákona č. 360/1992 Sb. , o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění zákonů č. 164/1993 Sb. a č. 275/1994 Sb. , se zakládá na následujících důvodech:

I.

Podle § 34 zákona č. 360/1992 Sb. , ve znění zákonů č. 164/1993 Sb. a č. 275/1994 Sb. mohou osoby, kterým bylo uděleno oprávnění k projektové činnosti nebo osvědčení zvláštní způsobilosti k výkonu činnosti ve výstavbě podle předchozích předpisů, vykonávat vybrané činnosti podle zákona č. 360/1992 Sb. , ve znění pozdějších předpisů. Uvedené ustanovení však neřeší otázku, zdali se na tyto osoby vztahují i ustanovení o disciplinární odpovědnosti, povinném členství v komorách apod. Neobsahuje totiž dikci, podle níž by tyto osoby získaly status "autorizovaných osob" podle zákona č. 360/1992 Sb. , ve znění pozdějších předpisů. Tato skutečnost je důvodem zkoumání souladu uvedeného zákonného ustanovení s principem právní jistoty, jenž je součástí kategorie právního státu (čl. 1 Ústavy České republiky).

Právní jistotou přitom není míněna absolutní neměnnost práva neboli jeho "statika". V uvedeném kontextu je chápána ve smyslu určitosti a konstantnosti přisuzování významů právnímu textu, tj. jako určitost stanovování obsahu právních norem a konstantnost jejich aplikace, jako stejné rozhodování ve stejných případech. Právní jistotou se tudíž v tomto stanovisku v souvislosti s posuzovaným zákonným ustanovením rozumí předvídatelnost chování státních orgánů při aplikaci práva, a to z hlediska přisuzování významů právnímu textu a z hlediska subsumpce skutkových zjištění pod právní normu při rozhodování. Určitost stanovování obsahu právních norem neboli významů právního textu závisí přitom na určitosti ustanovení právních předpisů a na právních interpretačních postupech.

Obecně lze konstatovat, že neurčitost určitého (některého) ustanovení právního předpisu nutno považovat za rozpornou s požadavkem právní jistoty, a tudíž i právního státu (čl. 1 Ústavy České republiky), toliko tehdy, jestliže intenzita této neurčitosti vylučuje možnost stanovení normativního obsahu daného ustanovení i pomocí obvyklých interpretačních postupů.

V daném případě neurčitost napadeného ustanovení interpretací překlenout nelze, a nelze tudíž dospět k závěru, podle něhož se na osoby, kterým bylo uděleno oprávnění k projektové činnosti nebo osvědčení zvláštní způsobilosti k výkonu činnosti ve výstavbě podle předchozích předpisů, vztahují i ustanovení o disciplinární odpovědnosti, povinném členství v komoře apod., anebo tomu tak není.

II.

Ustanovení § 34 zákona č. 360/1992 Sb. , o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění zákonů č. 164/1993 Sb. a č. 275/1994 Sb. , je ustanovením intertemporálním, řešícím vztah uvedeného zákona, ve znění novel, k právní úpravě předcházející (zákon č. 50/1976 Sb. , o územním plánování a stavebním řádu, ve znění zákona č. 103/1990 Sb. a zákona č. 262/1992 , vyhláška FMTIR č. 8/1983 Sb. , o zvláštní způsobilosti k některým činnostem ve výstavbě, ve znění vyhlášky č. 73/1987 Sb. , vyhláška SKVTIR č. 186/1990 Sb. , o oprávnění k projektové činnosti). Intertemporálním právem přitom nutno obecně chápat "předpisy, jež řídí časový střet zákonů" (J. Sedláček, Časový střet zákonů, in: Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému, Díl I., red. F. Rouček,

J. Sedláček, Brno 1935, s. 107).

V rámci intertemporality právních norem mohou vzniknout zvláště případy, kdy nová právní úprava formuluje rozdílné předpoklady právního statusu, jakož i případy, kdy nová právní norma nahrazuje právní institut, obsažený ve zrušené právní normě, institutem novým. Je tomu tak i v posuzované věci.

Novelizací zákona č. 360/1992 Sb. , ve znění zákona č. 164/1993 Sb. , zákonem č. 275/1994 Sb. se časový střet zákona nového (č. 360/1992 Sb.) a právních předpisů jím zrušených řešil ve srovnání s předchozím stavem odlišným způsobem.

Od nabytí účinnosti zákona č. 360/1992 Sb. , tj. od 7. července 1992 do 31. prosince 1994, byl střet právních úprav řešen stanovením termínu, po kterém nabývá účinnost nová právní úprava i pro subjekty, jež splnily podmínky získání právního statusu autorizovaných architektů, stavebních inženýrů nebo techniků podle předchozí právní úpravy. Ve vztahu nové a staré právní regulace tudíž platila nepravá retroaktivita s tím, že nastoupení účinnosti nové úpravy pro určitou vymezenou skupinu subjektů bylo odloženo do stanoveného termínu.

Na rozdíl od uvedeného řešení intertemporality, obsaženého v § 34 zákona č. 360/1992 Sb. , ve znění zákona č. 164/1993 Sb. , jeho novela zákonem č. 275/1994 Sb. pro stejnou skupinu subjektů ruší nepravou retroaktivitu nové právní úpravy (tj. zákona č. 360/1992 Sb.) a stanoví pro ni výjimku, tj. přiznává vymezenému okruhu subjektů status autorizovaných architektů, stavebních inženýrů nebo techniků podle nové právní úpravy, a to beze splnění podmínek, jež tato nová právní úprava pro jeho získání vyžaduje.

Zákonodárce tudíž upravil časový střet dvou právních úprav dvěma různými, po sobě následujícími, způsoby. Z hlediska ústavněprávního posouzení je v důsledku tohoto postupu nutno odpovědět na dvě otázky. První otázkou je ústavněprávní akceptovatelnost či neakceptovatelnost tímto vzniknuté nerovnosti a druhou je otázka ústavního "prostoru", který má zákonodárce k dispozici při stanovování intertemporálních ustanovení.

1. V posuzované věci se jedná o nerovnost mezi na straně jedné osobami, jež získaly osvědčení k výkonu profesí autorizovaných architektů, inženýrů a techniků činných ve výstavbě podle předchozích právních předpisů a v očekávání ztráty svého statusu uplynutím zákonem stanovené lhůty získaly autorizaci podle nové právní úpravy, a na straně druhé osobami, jež získaly osvědčení k výkonu profesí autorizovaných architektů, inženýrů a techniků činných ve výstavbě rovněž podle předchozích právních předpisů a byly následně postaveny na roveň osobám, disponujícím autorizací podle nové právní úpravy. Další nerovností je nerovnost mezi osobami, vykonávajícími profesi autorizovaných architektů, inženýrů či techniků na základě autorizace podle nové právní úpravy a osobami, vykonávajícími tuto činnost na základě osvědčení, získaných podle právní úpravy předchozí.

Ústavní soud České republiky se v řadě nálezů (zejména č. 3 a 9 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu České republiky, sv. 1) ztotožnil s chápáním ústavního principu rovnosti, jak byl vyjádřen Ústavním soudem ČSFR v rozhodnutí č. 11/1992 Sbírky usnesení a nálezů Ústavního soudu ČSFR: "Je věcí státu, aby v zájmu zajištění svých funkcí rozhodl, že určité skupině poskytne méně výhod než jiné. Ani zde však nesmí postupovat libovolně. ... Pokud zákon určuje prospěch jedné skupiny a zároveň tím stanoví neúměrné povinnosti jiné, může se tak stát pouze s odvoláním na veřejné hodnoty."

V posuzované věci explicitně zákonodárce postup, zakládající nerovnost, nezdůvodnil a takovýto postup nelze ani implicitně z právní úpravy dovodit. Konstatování důvodové zprávy, která nota bene není stanoviskem zákonodárce, nýbrž navrhovatele zákona, že problematika bude v budoucnosti řešena, je z hlediska ústavního posouzení irrelevantní.

Nelze se proto ztotožnit se stanoviskem, podle něhož "je na vůli zákonodárce, zda předchozí získaná oprávnění prohlásí dříve či později za oprávnění rovnocenná oprávněním, získaným podle pozdějšího zákona či nikoli". Vůle zákonodárce se však nesmí stát libovůlí, a tudíž pokud tento

právní úpravou zakládá nerovnost, je povinen svůj postup jednak zdůvodnit odvoláním se na veřejné hodnoty a jednak tímto postupem nesmí zasáhnout do jiných ústavou garantovaných principů.

V dané věci nejen absentuje zdůvodnění ze strany zákonodárce odvoláním se na veřejné hodnoty, nýbrž dochází i k narušení jednoho ze základních principů právního státu - ochrany důvěry občana v právo: "kdo jednal v důvěře v nějaký zákon, nemá být ve své důvěře zklamán" (J. Sedláček, Časový střet zákonů, in: Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému, Díl I., red. F. Rouček, J. Sedláček, Brno 1935, s. 108). Těm osobám, které jednaly v důvěře v ustanovení § 34 zákona č. 360/1992 Sb. , ve znění zákona č. 164/1993 Sb. , tudíž v očekávání ztráty svého statusu uplynutím zákonem stanovené lhůty získaly autorizaci podle nové právní úpravy nebo se o ní ucházely, byl nepravou retroaktivitou zákona č. 275/1994 Sb. způsoben ten následek, že jednání právně relevantní podle předchozí úpravy se na základě působení právní úpravy nové stalo právně irelevantním. Tímto byl porušen princip ochrany důvěry občana v právo, jenž tvoří významnou součást pojmu právního státu.

Úprava ustanovení § 34 zákona č. 360/1992 Sb. , ve znění zákonů č. 164/1993 Sb. a č. 275/1994 Sb. , zavádí v praxi zjevnou nerovnost k přístupu výkonu stejných povolání a rozdílnou odpovědnost za eventuální škody, které výkonem těchto činností mohou vzniknout.

Osoby, které získaly autorizaci podle tohoto zákona, se musí podrobit zkoušce před odbornou komisí, jmenovanou autorizační radou, a při zkoušce je mimo jiné vedena rozprava nad pracemi z oboru odborné praxe uchazeče. Autorizační oprávnění je v případě úspěšného složení zkoušky vydáváno pouze pro příslušný obor, v němž uchazeč prokázal odbornou praxi (např. pozemní stavby, dopravní stavby, inženýrské stavby apod.).

Naproti tomu osoby, které získaly osvědčení zvláštní způsobilosti k výkonu činností ve výstavbě nebo oprávnění k projektové činnosti podle dřívějších předpisů (zákon č. 50/1976 Sb. , o územním plánování a stavebním řádu, ve znění zákona č. 103/1990 Sb. a zákona č. 262/1992 , vyhláška FMTIR č. 8/1983 Sb. , o zvláštní způsobilosti k některým činnostem ve výstavbě, ve znění vyhlášky č. 73/1987 Sb. , vyhláška SKVTIR č. 186/1990 Sb. , o oprávnění k projektové činnosti), nejsou ve výkonu činnosti omezeny podle odborné specializace, ale jsou obecně oprávněny k výkonu jakékoli činnosti ve výstavbě bez ohledu na odbornou přípravu nebo zkušenosti, což je zejména při projektování staveb povážlivé.

Zkoušky zvláštní způsobilosti měly do značné míry formální a administrativní charakter. V první etapě byly předepsány především pro vedoucí pracovníky organizací, zabývajících se investiční výstavbou (ředitelé, náměstci, vedoucí odborů). V další etapě pak pro blíže nespecifikované funkce. Pokud v organizaci, působící v investiční výstavbě, nedosáhl počet osob s předepsaným průkazem zvláštní způsobilosti 75 %, pak tyto organizace nesměly po 1. dubnu 1986 (I. etapa), resp. 1. dubnu 1990 (II. etapa) vykonávat tyto činnosti i když k nim měly oprávnění.

Protože se jednalo vesměs o státní podniky, často přímo řízené jednotlivými rezorty, vedlo toto ustanovení k inflaci vydaných osvědčení zvláštní způsobilosti, jen aby byl dodržen stanovený limit oprávněných pracovníků. Odhaduje se, že počet takto vydaných osvědčení dosáhl celkového počtu cca 80 tisíc, zatímco autorizačních oprávnění bylo do konce roku 1994 vydáno něco přes 10 tisíc.

Nerovnost těchto dvou skupin oprávněných osob je ještě zřetelnější v jejich odpovědnosti za škody, které při výkonu jejich činnosti mohou vzniknout.

U kategorie osob s osvědčením zvláštní způsobilosti, vydaným podle dřívějších předpisů, šlo vesměs o osoby v pracovněprávním (závislém) poměru, kde za škodu vůči odběrateli ručila organizace, která byla zpravidla pro tyto případy pojištěna. Pracovník byl odpovědný organizaci podle zákoníku práce . Protože původní organizace byly vesměs zrušeny, odpovídají za eventuální škody jednotliví nositelé osvědčení podle obecných předpisů.

Protože škody, k nimž může docházet a skutečně také dochází v investiční výstavbě, dosahují milionových hodnot, je náhrada škody u těchto osob většinou pochybná.

Naproti tomu osoby, kterým bylo přiznáno oprávnění činnosti v rámci autorizace, musí být pro případ škody povinně pojištěny.

Tyto nerovnosti přístupu k výkonu činností v investiční výstavbě mezi kategorií autorizovaných osob a mezi osobami se zvláštní způsobilostí podle dřívějších předpisů zpochybňují právní jistoty jak pokud jde o kvalifikaci, tak pokud jde o garanci za výsledek této činnosti. Nezbytného sjednocení podmínek a odstranění nerovnosti si byl zřejmě vědom i zákonodárce, když dvakrát po sobě (v roce 1992 a v roce 1993) omezil platnost původních oprávnění, aby poslední úpravou (v roce 1994) toto časové omezení rozporuplně zrušil. Tím došlo jak ke zpochybnění právních jistot v oblasti, kde hraje mimořádnou roli veřejný zájem, tak k vytvoření příkré nerovnosti mezi dvěma skupinami občanů v přístupu ke kvalifikované činnosti i v ručení za škody, které touto činností mohou eventuálně vzniknout.

2. Druhou otázkou, která v této souvislosti vyžaduje odpovědi, je šířka ústavního "prostoru", který má zákonodárce k dispozici při stanovování intertemporálních ustanovení.

Smyslem intertemporálních ustanovení je odstraňování neodůvodněných nerovností, vznikajících při střetu staré a nové právní úpravy. Intertemporalita se v posuzované věci přitom týká zakotvení rozdílných předpokladů právního statusu ve staré a nové právní úpravě. Zákonodárce může řešit časový střet takovýchto právních úprav následujícími způsoby:

a) Prvním je nepřijetí intertemporálních ustanovení. V takovém případě nutno řešit problém intertemporality interpretací. Obecně v případech časového střetu staré a nové právní normy platí nepravá retroaktivita, tj. od účinnosti nové právní normy se i právní vztahy, vzniklé podle zrušené právní normy, řídí právní normou novou (to platí i pro naplnění podmínek získání určitého právního statusu a s ním spjatých práv). Vznik právních vztahů, existujících před nabytím účinnosti nové právní normy, právní nároky, které z těchto vztahů vznikly, jakož i vykonané právní úkony, se řídí zrušenou právní normou (důsledkem opačné interpretace střetu právních norem by byla pravá retroaktivita). Aplikuje se tady princip ochrany minulých právních skutečností, zejména právních konání. Důsledkem tohoto principu je skutečnost, podle které "jednou založené právní účinky, pokud tyto představují zároveň subjektivní práva, zůstávají pro nový zákon zakázanou sférou" (A. Procházka, *Základy práva intertemporálního*, Brno 1928, s. 109). Tento princip je realizací "legislativní zásady ochrany oprávněné důvěry ve stálost právního řádu" (tamtéž, s. 111).

b) Druhým způsobem řešení časového střetu právních norem, obsahujících rozdílné předpoklady nabývání určitého právního statusu, je koncepce, obsažená v § 34 zákona č. 360/1992 Sb., jakož i v jeho novele č. 164/1993 Sb. Toto řešení obsahuje posunutí termínu nabytí účinnosti nové právní úpravy pro subjekty, jež splnily podmínky získání daného právního statusu podle předchozí právní úpravy. Těmto subjektům je tak poskytnuta příležitost splnit náročnější nebo jiné podmínky nové úpravy a současně si kontinuálně zachovat svůj status.

c) Konečně třetím legislativním způsobem řešení časového střetu právních norem, obsahujících rozdílné předpoklady nabývání určitého právního statusu, je řešení, jímž se subjektům, disponujícím určitým právním statusem podle předchozí právní úpravy, přizná status podle právní úpravy nové. Takový přístup má své opodstatnění v případě, kdy rozdílnost podmínek získání daného statusu podle obou úprav nezakládá neodůvodněnou nerovnost. Do rámce tohoto legislativního přístupu lze zařadit řešení, obsažené v zákoně č. 275/1994 Sb.

Při rozhodování o způsobu řešení intertemporality je zákonodárce limitován ústavními principy rovnosti a ochrany důvěry občana v právo. Příslušné legislativní řešení proto nemá být výrazem libovůle, nýbrž by se mělo odvinout z obsahového srovnání staré a nové právní úpravy. Takovéto srovnání se musí řídit hlediskem proporcionality.

Zrušení staré a přijetí nové právní úpravy je nutně spjato se zásahem do principů rovnosti a ochrany důvěry občana v právo. Dochází k tomu v důsledku ochrany jiného veřejného zájmu či základního práva a svobody. Posuzování tohoto konfliktu hlediskem proporcionality s ohledem na intertemporalitu by mělo vést k závěru o druhu legislativního řešení časového střetu právních úprav.

Proporcionalitu lze přitom charakterizovat tak, že vyšší stupeň intenzity veřejného zájmu, resp. ochrany základních práv a svobod, odůvodňuje vyšší míru zásahu do principů rovnosti a ochrany důvěry občana v právo novou právní regulací. Platí tu zároveň maxima, prikazující v případě omezení základního práva, resp. svobody, šetřit jeho podstatu a smysl (čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod). Při posouzení způsobu legislativního řešení intertemporality tudíž sehrává svou roli nejen míra odlišnosti nové a staré právní úpravy, nýbrž i společenská naléhavost zavedení nové právní úpravy ap.

Rozhodnutí zákonodárce o způsobu řešení časového střetu staré a nové právní úpravy tedy z hlediska ústavního není věcí nahodilou nebo věcí libovůle. Je věcí zvažování v kolizi stojících ústavněprávních principů.

Tím, že zákonodárce zákonem č. 275/1994 Sb. radikálně změnil řešení intertemporality staré a nové právní úpravy, obsažené v zákoně č. 360/1992 Sb. a zákoně č. 164/1993 Sb. , a to bez jakékoli explicitně nebo implicitně vyjádřené argumentace, dal dostatečným způsobem najevo, že časový střet zákonů řešil způsobem nahodilým a nikoli způsobem, vycházejícím ze zvažování proporcionalitu poskytování ochrany ústavním principům. Přijal tak zákonné ustanovení, stojící v rozporu s ústavními principy ochrany důvěry občana v právo, právního státu a rovnosti, jak jsou obsaženy v čl. 1 Ústavy České republiky a v čl. 1 Listiny základních práv a svobod .

V Brně 14. 6. 1995

Odlišné stanovisko

soudce Ústavního soudu ČR Prof. JUDr. V.K., DrSc., podané na základě § 14 zákona č. 182/1993 Sb. k nálezu Ústavního soudu České republiky, ve věci návrhu prezidenta České republiky na zrušení ustanovení § 34 zákona č. 360/1992 Sb. , o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků, činných ve výstavbě, ve znění zákonů č. 164/1993 Sb. a č. 275/1994 Sb. .

Podstatný důvod, který vede k předložení odlišného stanoviska k výroku nálezu, jímž se zamítá návrh prezidenta České republiky na zrušení ustanovení § 34 zákona č. 360/1992 Sb. , ve znění pozdějších předpisů je tento:

Předmětem návrhu je zrušení poslední verze § 34 zákona č. 360/1992 Sb. , v důsledku něhož odpadá povinnost získat autorizaci architektů a techniků ve stavebnictví podle nových předpisů. Mezi podmínkami, které zavedl zákon 360/1992 Sb. bylo kromě jiného i "úspěšné složení zkoušky odborné způsobilosti". Pro splnění nových podmínek byla stanovena lhůta nejprve do 7. 7. 1993 a posléze do 31. 12. 1994.

Zákonodárce v zákoně č. 360/1992 Sb. a později ve dvou dalších novelách, tedy celkem třikrát opakovaně po sobě zdůraznil věrohodnost povinností, jejichž splnění v určité lhůtě požadoval a nenechal nikoho na pochybách, že bez splnění požadovaných předpokladů nebude možno povolání autorizovaných architektů, inženýrů a techniků vykonávat.

V mezidobí nepochybně řada těch, kteří vykonávali svou činnost na základě starých předpisů, nově stanovené podmínky splnila anebo je naplňuje. Do 31. 12. 1994 zřejmě však nesplnili nové podmínky zdaleka všichni, kteří tak měli učinit.

Z toho patrně vycházel zákonodárce ve své poslední úpravě, zhostil se však tohoto problému způsobem, který zpochybňuje principy právního státu:

Poslední úprava § 34 zákona č. 360/1992 Sb. ohrožuje princip rovnosti, a to způsobem, který svými důsledky přináší jisté výhody pro ty, kteří neplní stanovené povinnosti a jímž se jejich plnění zdá být zbytečné. Tím odnímá zákonodárci věrohodnost a občanům přesvědčení, že zákony jsou závazné pro všechny a že je nezbytné je dodržovat. Takové jednání si zákonodárce může dovolit jen

s odvoláním na veřejné hodnoty a nikoli pouze proto, že věc hodlá zákonem upravit a nezdá se mu příhodné lhůtu znovu prodlužovat.

Novelizace § 34 uvedeného zákona porušuje princip určitosti již tím, že vychází ze zjevného rozporu mezi cílem zákonodárce a prostředky, které k dosažení tohoto cíle zvolil. Proti novele by patrně nebylo možno nic namítnout, kdyby zákonodárce stanovenou lhůtu opětovně (tj. potřetí) stanovil. Zákonodárci se však zřejmě nechtělo stanovit potřetí nějakou novou lhůtu pro splnění podmínek k autorizaci patrně o to více, že dvě dříve stanovené lhůty zřejmě nebyly dostatečné. Proto jednoduše odstranil lhůty vůbec.

Tato změna však není pouze změnou kvantitativní, ale kvalitativní povahy a mění radikálně dosavadní právní stav. Cílem novely je podle důvodové zprávy zrušení časového omezení "... s tím, že tato problematika bude upravena novou zákonnou normou v návaznosti na novelu stavebního zákona ". Dosažení tohoto cíle však zákonodárce neřešil adekvátními prostředky, jak by to odpovídalo principům materiálního právního státu. Z hlediska právního státu je bezvýznamné, že parlament v důvodové zprávě slibuje tuto problematiku novou zákonnou úpravou vyřešit. V tomto slibu není nic právně závazného. Zůstává jen, že touto novelou se vrací starý právní režim před zákon č. 360/1992 Sb. a že základní postuláty tohoto zákona jsou znehodnoceny, což patrně ani sám zákonodárce neměl na mysli.

V Brně dne 30. června 1995